

חפשו בחנויות הספרים את הספר 'ללא שם'...

אחד הספרים המיוחדים ביותר מופיע לקראת ר"ח אדר-ב ומתאר את דמותו של הגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל, מזוויות מרתקות וסוחפות

זה היה כל כך חשוב לכם, מה קרה עכשיו?!" - "כן. בשנה שעברה היינו קטנים, השנה גדלנו, וכעת אנחנו מבינים אחרת". "אתם בטוחים במה שאתם אומרים?" - "התעניין אבא. "כן, אנחנו בטוחים, מבחינתנו, היינו זורקים את הגוואאים, רק חבל שהקטנים שעדיין בכיתה ג' וד' לא ייחזקו מהאוצר". יענקלה ומויזלה, לא הבינו מה אבא רוצה מהם, אבל הוא המשיך לשאול, בלי להרפות:

"אתם בטוחים שרצונכם להעבירם, אולי מחר תתחרטו?"

"כן, אנו בטוחים, וכי נשוב להיות ילדים קטנים! לא נתחרט. הגוואאים אינם שווים פרוטה". אבא ניסה לתמוה בפעם החמישית: "אבל איך באמת זה יכול להיות? הרי רק בשנה שעברה הם היו כל כך חשובים, כמה ריצות, מאמצים, ועסקי-עסקים, ולפתע הכל נעלם?!" - "גדלנו, הכל נגמר!"

שתיקה שררה בחדר, ורק קולו של אבא נשמע: "עכשיו תשמעו, הקשיבו היטב: בחיים יש דבר כמו גוואאים, קוראים לו: כסף. אנשים קונים, עושים בו עסקים, רצים אחריו. הכסף חשוב מאוד לאנשים, וכל החיים סובבים סביב הכסף. יום אחד מגלים שהכסף אינו שווה. ומה שהתרוצצו אחרי הממון - היה מעשה-של-שטות, כמו שקורה כעת עם הגוואאים שלכם. הרגע הזה מגיע לכל אדם".

אבא שתק לרגע-קט, והוסיף: "ההחכמה היא לדעת את זה מראש. שלא כמו לגבי הגוואאים, שאפשר לדעת זאת גם אחרי שמשחקים בהם; בכסף, ההחכמה היא להכיר בכך מראש. היום".

הילדים עזבו את שולחן של אבא, הגביהו את אוסף הגוואאים, והעבירו אותו לאחור, למי שעדיין לא יודע... את 'מוסר החשכל' לקחו לעצמם, והכניסוהו באוצר הפרטי שלהם.

"עכשיו אתה יודע!"

כיצד רבי בן-ציון למד עם תלמידיו, וכיצד למד עם ילדיו? - הוא לא בחן אותם. אלא הם למדו בצוותא. בידידות, בסבלנות, ובחסד פרט אחרי פרט. המטרה העיקרית שהייתה לו בילדים מה הילדים, להשיג את התוצאה - שהילד יהיה שמח בלימוד, שייחנה מהלימוד.

הוא לא התכוון לבחון ולדעת האם הוא יקבל ציון טוב במבחן; המטרה הייתה אחת בלבד - שייחנה מלימוד הגמרא, מרש"י ומתוספות. פעמים רבות היה קורה שלקראת סוף הלימוד, היה שואל: "הבנת יענקי?" ויענקי היה מגיב: "כן, הבנתי".

"אז בוא ונסכם: הגמרא שאלה, והגמרא תירצה, בשאלה חשבו שדוקא, ובתירוץ אנחנו מבינים אחרת. נפלא. אתה מבין יענקי את השקלא וטריא?" - "כן אבא, אני מבין".

"לא נראה לי שאתה מבין..." הוא התחיל ללמוד איתו שוב מתחילה, הם למדו את הגמרא באהבה וחמלה רבה. ואז לפתע הכריז רבי בן-ציון: "יענקי, עכשיו אתה מבין!" מה השתנה? מה קרה כעת? כי יענקי העלה חיך על פניו...

בלימוד הגמרא, החיך הזה, ההנהגה הזו, היא ההוכחה הגדולה

תושבי רמת אלחנן יזכרו תמיד את הגאון האדיר ההוא, שהלך בצידי דרכים, ולא חיפש לעצמו מאומה, מלבד תורה, ושוב פעם תורה. הגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל גילם בעצם דמותו את סוג הת"ח הכי-פנימיים שיש, שידע שכדי להגיע אל מקור האמת לא צריך מאומה, מלבד להיות אמיתי.

גם בדור המחשבים והצילומים של ימינו, כך כותב מחבר הספר בהקדמתו, ידע רבי בן-ציון לברוח כמטחוו-קשת מכל פרסום. זו הסיבה ששמו של הספר המאוד-מאוד מיוחד היוצא בימים אלה לאור, הוא 'ספר ללא שם'. מחבר הספר הוא הסופר שכבש את הלבבות בספריו 'קול חוצב' על רבי שלום שבדרון זצ"ל, ו'ויאמר הנני' על רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, ספרים שהפכו בתוך זמן קצר לרבי-מכר אדירים.

גם הספר שלפנינו, 'ללא שם', על הגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל, נכתב בצורה מאוד מיוחדת, וכדרכו של המחבר מעוצב הסגנון בבלטפורמה הכי-מרתקת שאפשר.

לפנינו כמה קטעים מתוך הספר, המגלים שיטות מיוחדות, נעימות וחכמות, שהיו לרבי בן-ציון בחינוך ילדים

ה'גוואאים'

שני ילדים "עשירים" היו לו לרבי בן-ציון שאספו 'גוואאים' (גרעיני משמש), שיחקו בתחרויות שונות ומאתגרות, גם רכשו בהם ניירות או מדבקות וכדומה, כדרכם של ילדים בימים ההם ובזמן הזה. הם ניהלו תעשייה רבה ותעסוקה מלאה סביב הגוואאים. "היה לנו אוצר, ולא אתבייש לומר כי במסחר הגוואאים התגלה אצלי חוש מסחרי, וגם צצו הנצנוצים הראשונים של תאוות הממון. ביוזנס. כסף", סיפר הבן.

חלפו שנתיים. השניים כבר גדלו, והחשק לסחור בגוואאים חלף-הלך, לא התאים להם, שהרי ילדים גדולים לא משחקים בגוואאים. שני הילדים ישבו עם עצמם בכובד ראש והחליטו להעביר את אוצר הגוואאים כולו (אוצר שעמם משנה לשנה), לאחים הקטנים.

אבא שמע על כך. וקרא להם אל שולחן: "מדוע אתם רוצים להעביר את הגוואאים?" - "כיוון שאין לנו עוד מה לעשות בהם".

אבא תמה: "ממש לא מובן. בשנה שעברה עשיתם מהם עסק אדיר, קניתם, שחרתם, היה גם ויכוחים, התמודדויות, תחרויות ומאבקים, שמתם עליהם מכל משמר, ובכל דרך אפשרית ניסיתם להשיג גוואאים נוספים. מה קרה פתאום?"

"זהו. כבר מצחק לנו להתעסק בהם, אלו שטויות". שוב שאל אבא: "מדוע אלו שטויות, הרי בשנה שעברה

מרנן הגאונים רבי ב"צ פלמן ורבי מיכל פיינשטיין בהתייעצות הלכתית. לצידם: רבי דוד פיינשטיין, רבי נחום מיינקוביץ ורבי נחמיה פלס

ביותר על הבנת החומר. בדוק ומנוסה. רבי בן-ציון לא בא על סיפוקו, עד הרגע שראה את הישמיכל-החיוך, את היגשמהק' על פני הילד! רק אז היה מרוצה, והיה מכריז: "הא, הא, עכשיו אתה יודע".

התקווה שלו היתה תמיד, שהילדים ייהנו מהתנסויות, ולא דווקא מהחידושים, אלא מעצם לימוד הגפ"ת.

ובכן. ילדים ובחורים, וגם אברכים, מתגלגלים בלימוד התורה, לא מתקדמים ולא מצליחים. ולמרות שמנסים לסייע להם לא מצליחים. מה המוקש שמונע מהם להצליח?

התשובה. כאשר הם לומדים את הגמרא, תמיד רובץ להם בראש ענן מסוים, מעולם הם לא מבינים את הגמ' במאת האחוזים, רק בשמונים, בתשעים, בחמשים, אבל לא במאת האחוזים. נשאר להם משהו ענן וערפל.

זה מצוי במיוחד אצל צעירים, בילדים. הימלד' או האבא, מתגלגל איתו שנה ועוד שנה, והילד מתקדם רק מעט. והם כאובים על מתיחת זמן לריק למען הילד, ומתאוננים: ריבוננו של עולם, מה הסיבה שאפילו שאנחנו מוציאים למען כל כך הרבה כספים, אין כמעט התקדמות!!

כי הדרך להתקדמות אמיתית, היא, לשבת עם הילד בסבלנות, לא עשרה קטעים של גמרא, אלא קטע אחד קטן בודד, עוד פעם ועוד פעם, ועוד, מהתחלה ממש, עד שהוא מבין באמת עד התכלית, עד שנהיה לו אור בעיניים! אור!

ואת אורו בעיניים אתה רואה כאשר הוא מחיך. בשעה שקטע הגמרא בהיר לו בתכלית. אתה רואה אצלו את החיוך של ההבנה המאירה. כך, ורק כך, מתקדמים! ואם לא, מדשדשים במקום שנים על-גבי שנים!

המסמרים שחדרו למוחי

אספר לכם משהו קטן, על אבא שלי (סיפר נכדו של הרב רוסטשטיין, ובנו של רבי בן-ציון).

שובבות לילדים, כידוע ליודעין – אין בה חסרון, ואינה מלמדת על בעיה כלשהי, אלא אדרבה, עדות היא לחוכמה ופיקחות. אני הייתי כזה ליד נמרץ ושובב.

המיטה בחדר הילדים נשברה, כפי שקורה בכל בית יהודי, כשהילדים קופצים ומקפצים עד שקרשי המיטה מתנתקים זה מזה. הקרש האחד המחזיק את אורכה של המיטה התפרק לחלוטין. בקרש היו כמה מסמרים גדולים.

אבא ניגש לתקן את המיטה עם פטיש וצבת בידו, התכווץ וטיפל בכמה מקומות במיטה מלפניה ומאחוריה, לפני השלב האחרון בו יצמיד את הקורה למיטה.

אבא ביקש ממני לשמור בינתיים בצד על הקרש הגדול שבו מצויים המסמרים. אבל הייתי ילד קטן ולא שמרתי. הנחתי את הקרש על הרצפה לידו, והסתכלתי במשעוין, זה היה מעניין. אבא לא שם לב ותוך כדי טיפול ברגל המיטה, התיישב על הקרש הגדול עם כל כובד הגוף, ושלשה מסמרים גדולים ננעצו בחלק העליון של רגלו. גניחה נשמעה מפיו. ומיד התרומם וניתק את המסמרים שננעצו בו. ואז ראיתי כי נוזל ממנו דם. נחרדתי. ציפיתי שאבא יצעק. אך אבא לא אמר לי אף לא מילה אחת.

היה ניכר עליו כי הוא מתייסר, הוא נשך את השפתיים בחוזקה. עד היום אינני יודע אם חשק את השפתיים מתמת הכאב, או גם כדי להימנע מלומר לי מילה. כך או כך – הוא שתק ונשך שפתיים. מה קורה כאשר ילד יהודי כשר רואה את מה שמרחש, ואת הדם מהרגל

של אבא? התחלתי לבכות. פרצתי בבכי ספונטני. נקל להבין מה הרגשתי באותו רגע. אבא שאל אותי: "למה אתה בוכה?" עניתי לו: "כי אני עשיתי לך את זה, כי לא שמרתי את הקרש, והנחתי אותו על הרצפה". "נו, אז מה אתה רוצה עכשיו?!" שאל אותי. אמרתי "אני עשיתי לא טוב, ועכשיו אני רוצה לעשות טוב, כואב לי מה שקרה".

"אבא הסתובב מולי בבת אחת. הביט עלי בחזקה. בעוצמה". הוא לא הסתכל על הדם שניגר מרגלו. אלא הביט עלי. ואז תפס בידיו העדינות בלחי הרטובה מדמעות, ליטף אותי קלות, ואמר נחרצות: "צחק, אם אתה רוצה לעשות לי טוב, תשב ותלמד, תשב ותלמד, זה יעשה לי טוב". זה מה שהיה לו לומר.

ואם המסמר חדר פנימה לרגלו של אבא לעומק מילימטר, המשפט הזה חדר בי בעומק קילומטר... בשבועות הקרובים הימלד' בחיידר היה מופתע מההתקדמות הלימודית שלי. אבל לא יכולתי להסביר לו, והוא לא העלה בדעתו, כמה דם שפך אבא בשביל כך.

הבכיות בבית הכנסת

רבי בן-ציון פלמן היה מהיחידים שהשתתפו בהנחת אבן הפינה לבנין ישיבת פוניבז', כילד, היה שם. והוא תיאר: 'ידיה הבכיות הולך וגדל, כולם געו בבכי. המעמד היה נראה כמו הללויה, לא כמעמד 'הנחת אבן פינה', כך סיפר. כאשר בנו את בית המדרש של קהילת "נחלת משה", התנוססו הפיגומים והסתירו את הברזלים, החול והמלט, היה זה לפני היציקה. ואז ראיתי לפתע - סיפר יהודי - כי בצדי הפיגומים, מסתתר ועומד לו - רבי בן-ציון, רב בית הכנסת, ומפלל בפרקי תהילים. עקבתי, והבחנתי בו גם בפעמים נוספות, והיה זה בעיקר לפני כל תחילת יציקת בטון גדולה, חדשה ונוספת.

שאלתי את הרב: "מאי האי?" והוא השיב: "הדמעות הללו, צריכות להיכנס לתוך היציקה של בית המדרש". ואז גם הבנתי, כי הוא בכה, שהרי אמר לי "הדמעות הללו".

ושוב העיד תלמיד חכם (הגרא"י גרוסברד): בעיצומה של בניית בית המדרש, הלכתי עם הרב פלמן ברחוב מלצר וחלפנו בסמוך לקירות ההולכים ובונים, דיברנו בהלכות עירובין. לפתע הוא ביקש ממני "אולי נתקרב ונאמר כמה פרקי תהילים בצוואת", והקדים: "הבנין קעת הוא ללא קדושה, אנחנו בונים אותו על תנאי, ועוד יהיה כאן לכאורה בנין גדול, והוא יהיה ממש בית הכנסת. אבל בכל מקרה, כדי שתהיה הצלחה עכשיו, וגם אחר כך, יש להתפלל. אם כן, הבה נתפלל יחד". ואכן, נכנסנו לאתר הבניה, הרב אמר בהתרגשות רבה פרקי תהילים, וכבשקת, אמרתי איתו יחד את הפרקים. "זה לטובת בית הכנסת" – התנצל והסביר מדוע הטריח אותי.

הוא למד כן ממעמד הנחת אבן הפינה לישיבת פוניבז'. הוא לא גילה מעולם כיצד הזדמן לו, אז כילד, להגיע מתל אביב לבני ברק, להנחת אבן הפינה של ישיבת פוניבז', האם אביו שלח אותו לבני ברק או שהזדמן לו מסיבה אחרת.

וכה סיפר רבי בן-ציון כמה פעמים. בקושי מניין אנשים השתתפו במעמד. 'הנחת אבן הפינה' נערכה בתקופת השואה, וכבר אז הגיעו השמועות על מה שקורה באירופה. אנשים היו מדוכדכים ומיואשים, ולא היה לאיש חשק לבוא להשתתף באירוע של הנחת אבן הפינה. אנשים גם חששו כי נחלשה דעתו של הרב מפוניבז' בעקבות הטרדיה ואובדן בני משפחתו וקהילתו בשואה. הם האמינו כי אין כאן 'הנחת אבן פינה' לרעיון בר-קיימא. הרב מפוניבז' מדומיין, טענו.

"התפללו מעריב, היה מנין, אמרו תהילים, והחזון איש בכה. וכך נבנתה ישיבת פוניבז' - העיד מרן רבי חיים קניבסקי, שהתלווה לחזון איש.

סיפר רבי בן-ציון: "כאשר המשתתפים המועטים ראו את החזון איש גועה בבכי של ממש, והרב מפוניבז' בוכה גם כן מאד, בכו יחד איתם. גם אני כילד נסחפתי לבכי, ובכיתי איתם יחד. הכל בכו. זה לא היה נראה מעמד של 'הנחת אבן הפינה', אלא מעמד של הלוויה טראגית. עד כדי כך בכו שם".

בכמה הזדמנויות אמר לי הרב מפוניבז': "בן-ציון, דע לך על מה עומדת הישיבה שלנו, לא על יסודות של מלט ובטון, אלא על הדמעות שבכינו אז בהנחת אבן הפינה. אלו הם היסודות של הישיבה שלנו".

לאחר 'הנחת אבן הפינה' אמר החזון איש: אנשים חושבים שדמים (כסף) מעמידים ישיבה, אבל צריך לדעת שישיבה בנויה בדמים (דם - מסירות נפש) ודמעות (של תפילה) כך מעמידים ובונים ישיבה.

וגם הדמעות של הרב פלמן ביססו, יצקו, בנו ושכללו את בית המדרש "נחלת משה" שקם והיה לאבן פינה ולמקור משיכה ללומדי תורה ותפילה, שיעורים ושיחות לתל תלפיות.

יחסים קרובים במיוחד היו להגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל עם רבינו המרא דאתרא, יבדל לחיים. בתמונות אלו הם נראים משתתפים האחד בשמחת רעהו, ברוב חיבה ואהבה

'ספר ללא שם' - הספר שייתן תשובות לשאלות שלא היה להן מענה

אחרי פריסת אדרתו המבהיקה של רבי שלום שבדרון, בספר "קול חוצב", נתלתה פרוכת על ספר התורה - רבי אברהם גנחובסקי, בספר "ויאמר הנני".

ועתה יוצאת המערכת בסערה נוספת - לתוך עולם טמיר ונעלם, בו טמונות כל חמדות העולם: ספר חדש: "ללא שם". על הגאון ללא שם, ללא כבוד, פרסום ויוקרה: רבי בן ציון פלמן זצ"ל, ועובדות רבות גם על הרבנית פלמן ע"ה.

בהקדמת הספר בן 600 העמודים נכתב:

כי הספר "ללא שם" אינו סיפור על איש, אלא על מושג. על מהות המשתקפת מתוך דמותו התמירה.

לידע ולהודיע, כי גם אם לא כתבו עליכם, בדורנו - דור התמונה והמחשב; גם אם איש לא צילם את מעשיכם, אשרי יולדתכם, ואשרי העם שאתם עומדים בראשו. את השם ואת ההערכה שלכם תקבלו "בביתי ובחומותי", לא ברחוב, או בקרב אנשי הרחוב.

בספר זה, מראשיתו ועד תכליתו, תגלו כי השמחה לא מגיעה מכבוד, ההצלחה לא תבוא מקנאה ומרהיטי יוקרה, וההדווה לא תבוא מן התאוה. תגלו, כי העולם אינו עומד על המפורסמים.

היו כמותו - כהגאון רבי בן-ציון פלמן - שהיה צדיק גלוי ונסתר גם יחד; היו כאותם אברכים בכל אתר, שהעולם ניזון מהם, והם אינם צריכים אלא לקב חרובין.

הללו, אלה שיודעים לחיות בעולם פנימי אמיתי, מלאי-אושר הם, גם ללא שם ידוע, ללא תהילה. הם מחזיקים את עמודי העולם לבל ימוטו, ולנשותיהם בנות מלך שכבודן פנימה, ותורת בעליהן שלהן הוא.

בספר תגלו, את סוד ניהול חיי הבית שלהם - של האברכים. כיצד הללו - בני הישיבות מתפרנסים, כיצד מחנכים את הנוער, ותשובות רבות על שאלות ללא מענה.

"ללא שם". שם, שהוא ערך.

איש שהוא דרך.

תושבי רמת אלחנן הכירו את הגאון זצ"ל, ויידעו שכל מה שנכתב עליו בספר 'ללא שם', הוא אמת לאמיתה. עד היום הזה חסירה לנו דמותו עטופת-הענווה היתירה, שהיתה לבושה כל-כולה באצטלא של תלמידי חכמים המרבים שלום בעולם.

כדאי, כדאי לרכוש את הספר. מדובר ביצירה מחנכת, וסוחפת עד מאוד.